

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational research) ระหว่างการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธ การรับรู้ภาวะสุขภาพ กับความหวังในผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ขณะเข้ารับการรักษาแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลวชิระภูเก็ตและโรงพยาบาลป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 88 ราย โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2548

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธ แบบสัมภาษณ์การรับรู้ภาวะสุขภาพ และ แบบสัมภาษณ์ความหวังและสิ่งที่ยุ่งหวัง โดยแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธ แบบสัมภาษณ์การรับรู้ภาวะสุขภาพ และแบบสัมภาษณ์ความหวังและสิ่งที่ยุ่งหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ได้รับการตรวจสอบความตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3-5 ท่าน และทดสอบความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในกลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธ แบบสัมภาษณ์การรับรู้ภาวะสุขภาพ และแบบสัมภาษณ์ความหวังและสิ่งที่ยุ่งหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ เท่ากับ 0.80, 0.71 และ 0.91 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์นานประมาณ 30-45 นาที และวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows โดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 88 ราย เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.5 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 51 มีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 35 ปี และมีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 47.7 ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด ร้อยละ 63.6 มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย/เดือน 5,001-10,000บาทมากที่สุด ร้อยละ 47.69 และมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามากที่สุด ร้อยละ 61.4 ระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างทราบว่าติดเชื้อครั้งแรกมากกว่า 6-12 เดือน ร้อยละ 28.41 จำนวนครั้งที่นอนพักรักษาในโรงพยาบาลส่วน

ใหญ่ 1-3 ครั้ง ร้อยละ 84.09 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับยาต้านไวรัส คิดเป็น ร้อยละ 63.6

2. การปฏิบัติตามหลักกรรมทางศาสนาพุทธของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางสูง ($\bar{X}=2.84$, $SD=.77$)

3. การรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.73$, $SD=.65$)

4. ความหวังและสิ่งที่มุ่งหวังของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.13$, $SD=.60$)

5. การปฏิบัติหลักกรรมทางศาสนาพุทธมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง กับความหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.99$, $p<.01$) และพบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.50$, $p<.01$)

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ และปัญหาสุขภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ขณะนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ซึ่งอาจจะมีผลต่อตัวแปรที่ศึกษา คือ ความหวัง เนื่องจากมีข้อจำกัดในการติดตามข้อมูลจากแฟ้มประวัติผู้ป่วยและแผนการรักษาของแพทย์ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างทุกรายมีอาการแสดงจากภาวะแทรกซ้อนและการติดเชื้อฉวยโอกาสจึงมารับการรักษา ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพมาศึกษาโดยมีรายงานการศึกษาที่สนับสนุนว่า ภาวะสุขภาพในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้ป่วย (เรณูการ์, 2541)

2. เนื่องจากผู้วิจัยเป็นมุสลิมแต่สนใจที่จะศึกษาผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งผู้ป่วยนับถือศาสนาพุทธ จึงอาจทำให้มีความเข้าใจต่อปรัชญาทางศาสนาพุทธได้ไม่กระจ่างชัด และอาจเกิดความเข้าใจไม่ถูกต้องในการตีความหมายของแนวคิดในการปฏิบัติตามหลักกรรมทางศาสนาพุทธ ผู้วิจัยจึงได้แก้ไขโดยการศึกษา ค้นคว้าและปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติตามหลักกรรมทางศาสนาพุทธ จำนวน 5 ท่าน ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยการปฏิบัติตามหลักกรรมทางศาสนาพุทธและในช่วงของการเขียนรายงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การปฏิบัติหลักกรรมทางศาสนาพุทธมีความสัมพันธ์ทาง

บวกกับความหวัง แต่พบว่าการปฏิบัติสมาธิในกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติน้อย ดังนั้นพยาบาลควรส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์มีการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธ ตามความต้องการ จัดหาสนับสนุนให้มีกิจกรรมการพัฒนาจิตในหอผู้ป่วย โดยเน้นการปฏิบัติสมาธิ เช่น เปิดวีดีโอ การฝึกหัดนั่งสมาธิ หรือเปิดวิทยุให้ความรู้เรื่องสมาธิในหอผู้ป่วยในเวลาก่อนนอน จัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรมะในหอผู้ป่วย ทำบุญ เชิญพระมาเทศนาในหอผู้ป่วยโดยมีบุคลากรในที่มสุขภาพร่วมด้วยและให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องที่บ้าน

2. มีการประเมินการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ เมื่อแรกรับผู้ป่วยเป็นผู้ป่วยในและนำผลการรับรู้นั้นมาเป็นแนวทาง ในการวางให้ข้อมูลและสอนการดูแลสุขภาพ โดยจัดให้มีการสอน การให้ความรู้ทั้งแบบรายบุคคล รายกลุ่ม และครอบครัวในกรณีครอบครัวทราบผลการติดเชื้อเอชไอวี โดยพิจารณาสื่อการสอน เช่น ภาพยนตร์ วีดีโอ สไลด์ ภาพพลิก โปสเตอร์หรือเอกสารประกอบที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ภาวะสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยมีการประเมินเป็นระยะๆว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ เกิดการรับรู้ภาวะสุขภาพถูกต้องหรือไม่เพียงใด หากพบว่ามีการรับรู้ภาวะสุขภาพไม่ถูกต้องหรือเข้าใจผิดในประเด็นใด ควรทำความเข้าใจใหม่ให้ถูกต้อง โดยให้ข้อมูลทางการแพทย์ที่เป็นข้อเท็จจริง เกี่ยวกับโรคเอดส์และการรักษา เพราะการให้ข้อมูลที่ถูกต้องทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์มีการรับรู้ที่ถูกต้อง มีทัศนคติต่อโรคในทางบวก ซึ่งมีผลต่อความหวังโดยพยาบาลควรประเมินความพร้อมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ในการรับฟังข้อมูลก่อน อันจะนำไปสู่ความหวังที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและเป็นไปได้ในการมีชีวิตอยู่

3. สนับสนุนให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ เพิ่มหรือคงไว้ซึ่งการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพในปัจจุบันในทางที่ดี โดยการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินโรคและการดูแลสุขภาพ รวมทั้งการสังเกตความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของสุขภาพร่างกาย

4. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ มีความหวังที่เป็นจริงในการมีชีวิตอยู่ และมีความเป็นไปได้โดย

4.1 ช่วยผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ค้นหาเหตุผลในการมีชีวิตอยู่ เช่น ต้องต่อสู้กับโรคที่เป็นอยู่ต่อไปเพื่อครอบครัว หรือบุคคลอันเป็นที่รัก

4.2 ช่วยผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ค้นหาคุณค่าในตนเอง โดยใช้แหล่งประโยชน์จากบุคคลสำคัญในชีวิตมาร่วมในการวางแผนด้วยกัน เพื่อให้มีความหวังที่เป็นจริงและเป็นไปได้ในการมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมายและมีความสุขในชีวิต

ด้านบริหาร

1. เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ ในการพัฒนาบทบาท ทักษะความสามารถของบุคลากรทางการแพทย์ ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหลักธรรมทางศาสนา พุทธ การรับรู้ภาวะสุขภาพ และมีความหวังที่เป็นจริง เป็นไปได้ในการมีชีวิตอยู่ และเป็นประโยชน์ที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ให้สามารถนำไปจัดการแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ได้ เช่น การทำสมาธิให้จิตใจสงบ การอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมและครอบครัว การรับการรักษา

2. จัดระบบการส่งต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ไปยัง PCU หรือใน Day care clinic เพื่อติดตามการรักษาและตรวจสุขภาพอย่างต่อเนื่อง หรือให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์คงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพดี

ด้านการศึกษา

1. สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธสำหรับฆราวาส โดยเฉพาะการฝึกพัฒนาจิต โดยการทำความดี การทำจิตใจให้สงบในการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษาพยาบาล หรือจัดอบรมแก่บุคลากรพยาบาล เพื่อให้สามารถใช้ในการพยาบาลแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ในการคงไว้ซึ่งความหวังตามสภาพความเป็นจริงของชีวิต

ด้านการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเจาะลึกในผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธโดยใช้หลักบุญกิริยวัตถุเพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะและการปรับเปลี่ยนปัญหาสุขภาพด้านกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ และการมีความหวังตามสภาพความเป็นจริงของชีวิตเมื่อมีการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาพุทธมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

2. ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลาม เพื่อนำหลักธรรมทางศาสนาอิสลามมาใช้ในการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์

3. ศึกษาติดตามผลการรับรู้ภาวะสุขภาพและความหวัง ภายหลังจากผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในหอผู้ป่วย หรือในกิจกรรมของโครงการ Day care ในผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์